

Karel Miler

Člověk rozumí přírodě vždycky tak, jak rozumí sám sobě.

Jak rozumí sám sobě, tak si člověk utváří svůj konvenční vztah k přírodě. Příroda je mu tím, čím se cítí být sám.

Jak člověk rozumí sám sobě, kým se cítí být, lze tedy poznat z jeho vztahu ke světu přírody. Jak si rozuměl člověk 80. let minulého století, nám může objasnit interpretace zobrazení v díle Vojtěcha Hynaise Společnost v přírodě.

Věcí žánrové malby je ukázat, jak ta která společnost žije. Slovem společnost se míní malá společnost, společenská skupina nebo zájmové společenství. Takové společenství spatřujeme na Hynaisově obraze Společnost v přírodě z roku 1889. Vidíme skupinu šesti mladých lidí, kteří se za pěkného počasí vypravili do přírody. Že se do přírody vypravili, o tom svědčí jejich sváteční oblečení. Ale nejen oblečení, nýbrž i chování odhaluje, kam se tito lidé vlastně vypravili. Má-li žánrová malba ukázat, jak lidé žijí, musí se zaměřit především na jejich chování. Podívejme se tedy, jak se šestice na Hynaisově plátnu chová.

Mladí lidé se rozdělili na dvě stejně složené skupinky. Muž a dvě ženy v popřední skupince jsou bosí. Povyřádali si sukně a nohavice, protože stojí v zurčící vodě potoka. Hladce učesaný mladý muž se sehnul, aby zvědavě přihlížejícím dívkám ukázal, co zajímavého se skrývá v potoce pod kamenem.

Druhá skupinka odpočívá. Dvě mladé dámy sedí v trávě, opřeny zády o kmen stromu. Muž, jenž patří k této ženské dvojici, v trávě leží, zaměstnán lehkou konverzací s jednou z mladých dam. Co může být pohodlnějšího a příjemnějšího než konverzovat s hezkou dívkou, pohodlně natažen v chladivé trávě?

Kým vlastně je tato tak spokojená společnost?

Tím, že výrazu "společnost" je užito pro zájmové společenství, je dáno, že se jedná o společnost uzavřenou. To, co naši společnost uzavírá, je okruh jejích zájmů. Zájmy mladé šestice na obraze jsou více než zřejmé: tito lidé se baví a odpočívají.

Vypravili se do přírody za rozptýlením, za zábavou a odpočinkem. Země jim slouží jako lenoška či pohovka, tráva jim slouží jako polštář, strom jako opěradlo, potok jako osvěžení a zdroj kratochvíle.

Jakou přírodu nám toto zobrazení předkládá?

Že prosluněný kout není skutečnou krajinou, o tom svědčí nepřítomnost horizontu. Zde se nebe se zemí nesetkávají. Zde se nelze nadít události.

Příroda našeho zobrazení je jen a pouze účelové zařízení. Je prostorem užívání, a to jak ve smyslu používat, tak ve smyslu užívat si. Je prostorem uzavřeným, jenž ve své uzavřenosti odpovídá uzavřenosti zájmové společnosti. Příroda Hynaisova zobrazení je interiér. Přesněji řečeno vegetativní salón.